

Науковці НАПН України - освітянам

Щорічний «Всеукраїнський фестиваль науки», що в ньому беруть участь учені й науковці НАПН України, викликає цікавість не лише в працівників наукових установ, вищих навчальних закладів, а й у споживачів наукової, науково-методичної, науково-

практичної продукції – освітян-практиків. Вони із захопленням беруть участь у заходах – конференціях, семінарах, обговореннях, представляючи і свій досвід, що ґрунтується на наукових напрацюваннях або є успішною апробацією інноваційних ідей.

Диференціація та інтеграція – два вектори Нової української школи

16 травня 2018 р. відділ історії та філософії освіти Інституту педагогіки НАПН України провів Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Диференціація у шкільній освіті: історичний досвід і сучасні технології» (модератор – завідувач відділу, член Президії НАПН України **Наталія Дічек**). У конференції взяло участь понад 70 осіб: науковці академічних інститутів, викладачі та аспіранти закладів вищої освіти України з Ніжина, Житомира, Кропивницького, Сум, Чернігова, Кам'янець-Подільського, Мукачєвого, Рівного, Києва, а також учителі київських шкіл.

Обговорення розпочав директор Інституту педагогіки, член-кореспондент НАПН України Олег Топузов, який наголосив на актуальності феномена диференціації у шкільній освіті і його важливості в умовах реалізації Концепції Нової української школи. Методологічно орієнтована доповідь академіка-секретаря відділення загальної середньої освіти НАПН України **Олександра Ляшенка** «Диференціація та інтеграція – два вектори сучасного освітнього процесу» викликала в учасників великий інтерес, про що свідчили їхні запитання і репліки.

З приводу актуальної доповіді професора Нестора Гупана «Теоретичні основи диференціації в українському шкільному підручникотворенні останніх десятиліть» виникла цікава дискусія щодо висвітлення і відображення історії України у змісті шкільної освіти: чи у вигляді інтегрованого шкільного курсу історії, чи у вигляді самостійного навчального предмета. Практичним досвідом упровадження диференційованого підходу поділилися **Оксана Чеке-ре**, яка не лише розповіла, а й продемонструвала фільм про навчання дітей. Учителька початкових класів й інформатики **Тетяна Ліснівська** розповіла про реалізацію диференціації завдяки використанню прийомів мнемотехніки, а також про найбільш ефективний нині метод – візуалізацію знань у цифровому форматі, що однаково цікаво і дітям-аудіалам, і візуалам, і кінестетикам, і дискетам. Супервайзер, корекційний педагог **Олена Снісаренко** актуалізувала диференціацію навчання в інклюзивній освіті, довівши необхідність організації освітньої інтеграції дітей різних нозологічних груп засобом врахування їхніх індивідуальних особливостей, а саме – за рахунок формування «мобільних груп» з

таких учнів. Останнє, наголосила доповідач, дуже важливо й для дітей з так званою «прихованою інклюзією».

Результати теоретичних і практичних досліджень, пов'язаних з різними аспектами диференціації та запровадження компетентнісного підходу до шкільної освіти обґрунтували вчені **Таміла Яценко** (диференціація навчання літератури в умовах профілізації), **Тетяна Назаренко** (реалізація профільної диференціації у змісті географічної освіти), **Ірина Сальник** (диференціація у вивченні фізики), **Василь Кизенко** (ефективність реалізації

варіативного освітнього компонента), **Лариса Кондратенко** (мотивація у молодших школярів як складник диференційованого підходу).

Мети конференції – актуалізувати минулий освітній досвід та створити можливість для застосування сучасних практичних і теоретичних здобутків у вирішенні завдань Нової української школи – було досягнуто. Дискусія науковців сприяла поглибленню національної самоідентифікації освітян, поширенню культурно-історичного знання, усвідомленню змісту й особливостей новітньої соціально-педагогічної

практики в Україні в історико-генетичному вимірі. Підводячи підсумок конференції, член-кореспондент НАПН України **Юрій Мальований** зазначив, що відбулося племічне обговорення різних аспектів диференціації у шкільній освіті, яке вмотивує потребу низки зібрань із зазначеної проблематики.

Наталія АНТОНЕЦЬ,
старший науковий співробітник
відділу історії та філософії освіти
Інституту педагогіки
НАПН України,
кандидат педагогічних наук

Забезпечити громадську підтримку освітніх реформ

У травні у Запорізькому НВК № 19 відбувся семінар-тренінг з громадської підтримки освітніх реформ. Його провели київські гості навчального закладу – старші науковці співробітники лабораторії соціально-психологічних технологій Інституту соціальної та політичної психології НАПН України **Світлана Іванченко** та **Оксана Демура**.

Запорізький НВК № 19 бере участь у двох всеукраїнських експериментах, які веде Інститут соціальної та політичної психології НАПН України – з упровадження медіаосвіти та з формування позитивної громадської думки щодо освітніх інновацій. У межах першого експерименту працює Шкільний медіахолдинг «Вісник мрії – новий формат», створений з метою побудови ефективного

медіаінформаційного освітнього середовища. Його діяльність сприяє залученню учнів, учителів, батьків у суспільне життя за допомогою соціально-значущої діяльності у медіапросторі, забезпечує висвітлення діяльності школи та Дитячо-юнацької громадської організації «Республіка Мрія» Запорізького НВК № 19, формування медіаінформаційної грамотності учнів.

Мета експерименту «Формування позитивної громадської думки щодо освітніх інновацій» – впровадження системи технологій роботи з громадською думкою, орієнтованої на формування позитивного ставлення педагогічних працівників, учнівської молоді, батьків та широкої громадськості до освітніх інновацій. Семінари-тренінги від-

булися саме з метою оволодіння педагогами двома технологіями: знаходження консенсусу та розв'язання конфліктів на основі стратегії «виграш-виграш».

Для сучасної школи дуже важливим є знаходження консенсусу – рішення, яке схвалюють усі учасники процесу без виключення, без утворення більшості та меншості. Це означає єднання думок задля виконання завдань освітньої реформи, можливості розкриття потенціалу громади, педагогічного або всього шкільного колективу. Саме тому тренінг Світлани Іванченко має назву «Метод знаходження консенсусу в освітньому просторі». Під час дискусії було визначено оцінки та ставлення учасників навчально-виховного процесу до обраної

проблеми; визначено назрілі зміни в навчальному процесі та необхідну підтримку з боку держави та громади. Тренінг допоміг педагогам школи оволодіти методом знаходження консенсусу в ситуації групового ухвалення рішення.

Якщо метод консенсусу добре працює в ситуації порозуміння, то у конфліктній ситуації знадобляться інші компетенції. Тренінг «Діалогова компетентність в освітньому просторі», який провела Оксана Демура, ознайомив учасників з елементами діалогу; принципами, структурою і процедурою проведення медіації; правилами взаємодії конфліктуючих сторін; функціями та базовими навичками медіатора. Учасники тренінгу ознайомилися з технологією розв'язання кон-

фліктів на основі стратегії «виграш – виграш», яка сприяє задоволенню інтересів усіх сторін конфлікту. У практичній частині тренінгу було відпрацьовано технологію медіації в умовах шкільного середовища.

Співпраця Запорізького навчально-виховного комплексу № 19 з Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України дає дуже відчутні результати. Педагоги оволодівають новим баченням своєї ролі в освітньому процесі, трансформують власні погляди з точки зору сучасних вимог у контексті побудови Нової української школи.

Ольга ГУМЕНЮК,
науковий співробітник Інституту
соціальної та політичної
психології НАПН України,
кандидат психологічних наук

Бути з учнем в інформаційному суспільстві

7 травня відбувся науково-практичний семінар «Соціалізація учителя як умова успішної соціалізації обдарованих учнів», організований Інститутом обдарованої дитини НАПН України на базі спеціалізованої загальноосвітньої школи № 1 з поглибленим вивченням англійської мови м. Ізмаїла Одеської області (директор – **Діана Дудченко**) – одному з експериментальних майданчиків за науковою темою «Соціалізація обдарованих старшокласників засобами Інтернет-технологій» (науковий консультант – член-кореспондент НАПН України **Володимир Камішин**).

Особливістю семінару стала співучасть науковців Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, які виступили з доповідями онлайн. До обговорення актуальної

теми долучилися учителі інших шкіл міста, працівники управління освіти, Обласного Центру естетичного виховання, Ізмаїльського ТБ «IZMAIL.TV».

У вітальному слові до учасників семінару директор Інституту обдарованої дитини НАПН України **Максим Гальченко** наголосив: «Саме від учителя, його професіоналізму, мотивації, моральної готовності навчати й виховувати обдаровану молодь залежить майбутнє наших дітей, прийдешнє України. Сучасність спонукає кожного замислитися й діяти відповідно до тези, сформульованої видатним американським педагогом Джозефом Рензулі: «Якщо ми як педагоги не увійдемо у цифровий світ, ми ризикуємо втратити покоління, яке буквально на-

роджене в ньому. Нинішній семінар, минула і майбутня співпраця – це не лише наукова, пошукова, експериментальна діяльність науковців, учителів, психологів, соціальних педагогів, управлінців, це – всеукраїнський простір порозуміння й єдності, прагнення кращого життя і практичні кроки до цього».

З доповідями виступили провідний науковий співробітник ІОД НАПН України **Лідія Ткаченко**, заступник директора з науково-експериментальної роботи ПІТО НАПН України **Людмила Єршова**, завідувач лабораторії дистанційного професійного навчання ПІТО НАПН України **Олександр Базелюк**. Практичний досвід реалізації наукового експерименту висвітлили учителі-предметники навчального

закладу **Олена Проценко**, **Світлана Сєдова**, **Ірина Хомякова**, **Ростислав Даценко** й ін. На семінарі було продемонстровано можливість онлайн анкетування учнів за допомогою Інтернет-ресурсу Інституту обдарованої дитини «Testoteka.io» (психолог закладу **Олександр Єні**), використання хмарних технологій у роботі вчителя на уроках і в позакласній діяльності (учитель інформатики **Наталія Єфремович**), що сприятиме соціалізації всіх учасників навчально-виховного процесу. Креативним складником семінару став квест «Соціалізація», проведений за напрямками розвитку когнітивності, комунікативних навичок, корекції морально-ціннісних орієнтирів, формування особистісних якостей, який провели директор Обласного

центру естетичного виховання **Ірина Федорова** і **Лідія Ткаченко**.

Теоретичне обговорення теми, демонстрація практичного досвіду реалізації проблеми соціалізації старшокласників і учителів, виконання тренінгових завдань стало для всіх учасників кроком уперед у розумінні значення соціалізації учителя для підвищення професіоналізму, авторитету, формування програми життєдіяльності обдарованої дитини й власного життєвого успіху учителя.

Ксенія АНДРОСОВИЧ,
завідувач відділу інтелектуально-розвитку обдарованої дитини Інституту обдарованої дитини НАПН України,
кандидат психологічних наук